

Rodna Veličkovska: Glasbeni dialekti v makedonski tradicionalni obredni pesmi

Povzetek

V besedilu bomo prikazali tri knjige: *Glasbeni dialekti v makedonskem tradicionalnem ljudskem petju – obrednem petju* (Muzičkrite dijalekti vo makedonskoto tradicionalno narodno peenje – obredno peenje, 2008), *Kartografiranje in arealna raziskovanja v etnomuzikologiji* (Kartografiranjeto i arealnite istražuvanja vo etnomuzikologijata, 2009) in *Makedonsko tradicionalno petje – hrestomatija z melopoetsko analizo* (Makedonsko tradicionalno peenje – Hrestomatija so melopoetska analiza, (2012) makedonske etnomuzikologinje dr. Rodne Veličkovske. Vse tri knjige so zasnovane na empiričnem gradivu, zbranim pri terenskih raziskovanjih na ozemlju Makedonije od leta 1952 do danes. V njih so izpostavljena načela zapisovanja različnih oblik glasbenofolklornih dialektov v makedonskem tradicionalnem obrednem petju.

Ključne besede: glasbenodialektne specifične, kartografiranje, funkcionalni pomen petja

Od prejšnjega stoletja pa vse do naših dni se je z razvojem in širitvijo etnomuzikologije kot znanstvene panoge na ozemlju Makedonije ukvarjalo veliko makedonskih in tujih melografov in raziskovalcev.¹ Zbirali in zapisovali so glasbeno folkloro in

¹ Med makedonskimi so Todor Gavazov, Aleksandar Konev, Georgi Lžev, Todor Netkov, Ivan Klinkov, Josif Česmačiev, Pančo Mihajlov, Dobri Hris-

Abstract

In the following paper we present three books: *Musical Dialects in Macedonian Traditional Ritual Folk Singing – Ritual Singing* (2008); *Map-making and Aerial Surveys in Ethnomusicology* (2009) and *Macedonian Traditional Folk Singing – Chrestomathy with Melopoetic Analysis* (2012), written by Macedonian ethnomusicologist Rodna Velickovska, PhD. The books are based on empirical material that was collected during field research in the Republic of Macedonia from 1952 until today. They highlight the principles of recording diverse forms of folk music and dialects of Macedonian traditional folk ritual singing.

Keywords: musical-dialectic specifics, map-making, functional meaning of singing

veliko prispevali tudi k razvoju teorije in metodologije kot nujne podlage za razvoj te znanosti.

tov, Kosta Crnušarov, Živko Firfov, Vasil Hadimanov, Aleksandar Linin, Gorgi Smokvarski, Dragoslav Ortakov, Trpko Bicevski, Gorgi Gorgiev, Borivoje Dimrevski, Rodna Veličkovska idr., med tujimi pa Miloje S. Milojević, Vladimir Đorđević, Miodrag Vasiljević, Ludvig Kuba, Nikolaj Kaufman, Birte Trerup, Suzana Cigler idr.

Kot posebno pomembno izpostavljamo med makedonskimi etnomuzikologi dr. Rodno Veličkovsko (vas Gorobinci, Sv. Nikole, 20. 2. 1955). Po končani Srednji glasbeni šoli Ilija Nikolvski - Luj v Skopju (1975) je nadaljevala z izobraževanjem na Fakulteti za glasbeno umetnost v Skopju, kjer je leta 1979 diplomirala na inštrumentalnem oddelku flauta.

Dejavnost dr. Veličkovske, povezana z glasbeno folkloro kot poklicno usmeritvijo, se začne na Inštitutu za folkloro Marko Cepenkovič v Skopju, kjer se je zaposlila kot strokovna sodelavka melografinja vokalne ljudske glasbe na oddelku za ljudsko glasbo. Željo po širjenju in dopolnjevanju znanstvenih spoznanj s področja etnomuzikologije je uresničila s podiplomskim študijem na Fakulteti za glasbeno umetnost v Beogradu – Katedra za muzikologijo in etnomuzikologijo, kjer je magistrirala s temo *Žanjiško petje v Makedoniji* (1999). Plodno študijsko pot je sklenila leta 2006 z zagovorom doktorske disertacije; magistrski in doktorski študij je opravljala pod mentorstvom prof. dr. Dimitrija O. Golemovića.

Leta 2000 je bila v rangi asistenta izvoljena na delovno mesto raziskovalka vokalne ljudske glasbe s ponovno izvolitvijo leta 2004. Leta 2007 je pridobila naziv znanstvena sodelavka, leta 2010 pa naziv višja znanstvena sodelavka na delovnem mestu raziskovalka vokalne ljudske glasbe. V okvirih te svoje dejavnosti je kot dolgoletna raziskovalka na Inštitutu za folkloro Marko Cepenkovič v Skopju zabeležila več kot 13.000 melografskih zapisov. V tej znanstveni ustanovi je dejavna tudi kot profesorica več predmetov na podiplomskem doktorskem študiju folkloristike, kot so duhovna kultura, etnomuzikologija, etno-organologija in folklorne manifestacije. Od leta 2010 naprej svoja znanja kot honorarna profesorica predaja tudi študentom etnokoreologije na Fakulteti za glasbeno umetnost Univerze Goce Delčev v Štipu.

V tem prikazu bomo poskusili osvetliti del znanstvenega opusa dr. Rodne Veličkovske ter iz njenega bogatega ustvarjanja izpostaviti tri njene knjige, ki so rezultat raziskovalne dejavnosti in so povezane z njeno doktorsko disertacijo *Glasbeni dialekti v makedonskem tradicionalnem ljudskem petju – obrednem petju* (Fakulteta za glasbeno umetnost Beograd; komisija: dr. Dimitrije Golemović, dr. Dragoslav Dević, dr. Olivera Vasić, dr. Nice Fracile in dr. Vesna Mikić; zagovor 20. 12. 2006). Podatek je naveden tudi v uvodih omenjenih knjig.

Prvi dve knjigi (Veličkovska, 2008 in 2009) je založil Inštitut za folkloro kot del makedonske ljudske ustvarjalnosti (*Ljudske pesmi, Knjiga 17 in Knjiga 18*), izid je financiralo Ministrstvo za izobraževanje in znanost Republike Makedonije; tudi tretjo knjigo (2012) je financiralo Ministrstvo za kulturo Republike Makedonije, založila pa jo je založba *Maska*.

V kratkih uvodih omenjenih knjig avtorica poudarja, da so vse tri zasnovane na gradivu, zbranem pri terenskih raziskovanjih na ozemlju Makedonije od leta 1952 do danes.

Z svojim značilnim strukturno-metodološkim pristopom se dr. Rodna Veličkovska enako loteva osmišljanja koncepta vseh treh knjig: v splošnem pa je struktura vsake od njih razmejena na dve zaokroženi celoti.

V prvi celoti avtorica s formalno, funkcionalno in strukturno analizo teoretično rekonstruira pojave in procese, ki se odvijajo v okviru tradicionalnega ljudskega obrednega petja. Prav tako pojasni tudi specifično obstoječih pojavnih oblik folklornega izražanja v nedavni preteklosti in danes. Deli prve celote so vedno zaokroženi s sklepom, povzetkom v angleščini in bibliografijo virov.

V drugi celoti figurirajo priloge z notnimi in besedilnimi primeri pesmi, z zemljevidi ozemeljske razširjenosti treh glavnih dialektov v makedonskem tradicionalnem ljudskem petju, s slovarjem manj znanih besed makedonskih govornih vzorcev, registri pesmi in ilustracijami. Pod notnimi zapisi pesmi so podane informacije o številki magnetofonskega zapisa, kraju, regiji, letu snemanja, pevcih, snemalcu, dešifrantu, melografu. Glede na vsebino besedila je podan tudi kratek zapis o tem, v katerem delu leta oziroma ob kakšni priložnosti se poje pesem.

1 Glasbeni dialekti v makedonskem tradicionalnem ljudskem petju – obrednem petju /Muzičkite dijalekti vo makedonskoto tradicionalno narodno peenje – obredno peenje/

Prva knjiga (2008) obsega 261 strani. Prvi del (str. 11–128) sestoji iz poglavij Glasbeni dialekti (Glasbeni in jezikovni dialekti in problem njihovega prekrivanja ali neprekrivanja), Makedonski glasbeno-folklorni dialekti (Zgodovinski razvoj in stanje danes), Glasbeni dialekti v makedonskem tradicionalnem ljudskem petju – obrednem petju (Regionalna klasifikacija), Strukturno-kompozicijske zakonitosti tradicionalnega ljudskega obrednega petja, Sklep, Summary, Bibliografija.

V prvem poglavju so razložene veljavne razlage in opredelitve terminov dialekt in glasbeni dialekt. Dr. Rodna Veličkovska sprejema definicijo, da »je treba pod pojmom glasbeni dialekt razumeti celovitost značilnih struktur pesmi, njihove metroritmične, melopoetske in druge značilnosti na danem ozemlju, upošteva tudi specifične lokalne inačice pesmi, znanih na področju določenega dialekta (pa tudi zunaj njega), kot tudi navzočnost (ali odsotnost) značilnih tipov pesmi ali žanrov pesmi v danem dialektu« (str. 12). Pri razlaganju podobnosti z govornim dialektom Veličkovska – na podlagi ugotovitev Asima Peca (1985) – pojasnjuje, da sta tako govorni kot glasbeni jezik proizvoda družbe, ki živi, se razvija in je izpostavljena različnim spremembam. V tem poglavju nam razkriva, da bo samo skozi sistematično proučevanje glasbenih dialektov v tradicionalnem ljudskem petju (obrednem petju) na ozemlju Makedonije moč razsvetliti njihov nastanek, razvoj in glasbenoslogovne posebnosti ter tako ustvariti znanstvena merila za njihovo razmejevanje.

Drugo poglavje se začne s kratkim pregledom makedonskih in tujih raziskovalcev in melografov, ki so prispevali k ohranitvi in uveljavitvi makedonskega glasbenega folklornega zaklada. Ob tem dr. Veličkovska navaja kratke življenjepisne podatke in informacije o delih, za katera meni, da pomembno prispevajo k razvoju etnomuzikologije. Med etnomuzikologi, katerih študije so vsaj delno razsvetlile problematiko glasbenodialektne specifičnosti tradicionalnega petja, izpostavlja Birthe Trearup,² Susanne Zigler³ in Gorgija M. Gorgieva.⁴ V nadaljevanju poda podroben pregled teoretskih in metodoloških problemov, ki nastajajo pri proučevanju glasbenih dialektov v makedonskem tradicionalnem podnebnju, in sicer definiranje pojma ljudska pesem, določanje vloge oziroma funkcije pesmi v življenju ljudi, ugotavljanje značilnosti pesmi po žanrih in tipih v tradicionalnem petju in njihova sistemizacija, določanje glasbenih dialektov v makedonskem tradicionalnem (obrednem) petju in njihove specifičnosti (regionalna klasifikacija). Med njimi zavzema osrednje mesto delo Ugotavljanje značilnosti pesmi po žanrih in tipih v tradicionalnem petju in njihova sistemizacija, v katerem je opravljena delitev in podrobno proučevanje ženske obrednosti in oblik petja med posameznimi prazniki (kot del koledarskega obrednega kompleksa), in sicer v razdelkih Božični obredi in pesmi, Vodičarski obredi in pesmi, Lazarski obredi in pesmi, Velikonočni obredi in pesmi, Jurjevski obredi in pesmi, »Dodolske« in druge šege, obredi in pesmi za priključevanje dežja, »Crepnarske« pesmi in »crepnarsko« petje, Žetev in žanjisko petje, Svatbene šege, obredi in pesmi. Skozi nji-

² Birthe Trearup, *East Macedonian Folk Songs: Contemporary Traditional Material from Malešev, Pijanec and the Razlog District*, Akademisk Forlag, Copenhagen, Acta Ethnomusicologica Danica, No. 2, 1970.

³ Susanne Zigler, *Das Volkslied in Westmazedonien, Ein Strukturvergleich von Text und Musik*, Osteuropa, Institut an der Freien Universität Berlin (Balkanologische Veröffentlichungen, Band 2, Harrassowitz-Wiesbaden), Berlin, 1979.

⁴ Gorgi M. Gorgiev, *Makedonsko narodno pevanje sa uzvikivanjem*, Fakultet muzičke umetnosti, Beograd, 1985 (doktorska disertacija).

hovo detaljno razmejevanje in pojasnjevanje gradi dr. Rodna Veličkovska jasno predstavo o določanju glasbenih dialektov in njihovih podrobnosti kot posebnega pojava v makedonskem tradicionalnem petju.

V tretjem poglavju je nazorno predstavljena ozemeljska razprostranjenost glasbenih dialektov v makedonskem obrednem petju, izdelana in adaptirana po dialektnem zemljevidu Božidarja Vidoevskega (1997). Tu je prvič obrazložena definicija pojma areal, kot »širše ozemeljske enote, v katero spadajo posebne regije oziroma področja« (str. 62). Izločene in določene so tri osnovne skupine glasbenih dialektov v makedonskem tradicionalnem petju, in sicer zahodna, jugovzhodna in severna, s trinajstimi poddialektnimi tipi. Zahodni areal je razdeljen na dve glasbenodialektne skupini: osrednjo in periferno. V osrednjo regionalno skupino spadajo skopsko-veleška, prilipsko-bitolska in kičevsko-poreška, v periferno pa gorno-pološka, rekansko-debarska (»mijaška«) in ohridsko-prespanska. V jugovzhodni regionalni skupini izstopajo maleševsko-pijaneška, štipsko-strumiška, tikveško-mariovska, dojransko-gevgelejska, medtem ko k severni prištevamo skupine: severno-pološko selska, skopsko-črnogorska, kumanovsko-kratovska, ovče-polska in kotorlaška. Dr. Veličkovska je te razmejitve oblikovala na podlagi pevskega tipa posameznih medrazmerij: med verzi, ritmičnimi deli, ornamentiko, pesmimi z značilno maniro petja (enoglasno in dvoglasno).

V četrtem poglavju govori dr. Veličkovska o strukturno-kompozicijskih zakonitostih tradicionalnega obrednega petja. Ob tem izloča in pojasnjuje dve najpomembnejši sestavini, ki premo vplivata na strukturo pevskega tipa: metroritmično in melodijsko-sozvočno komponento. S tem je zaokroženo ugotavljanje arealne razprostranjenosti makedonske tradicionalne glasbene kulture, izpeljano na podlagi sistemizacije in analize gradiva, zbranega prav s ciljem ugotavljanja glasbenodialektnih tipov v tradicionalnih obrednopedskih oblikah.

Kratkim sklepom v makedonščini in angleščini sledi bibliografija, v kateri je naštetih 119 enot – virov, po katerih so povzeti podatki.

Drugi del (str. 129–261) vsebuje pet poglavij: Napevi in poetska besedila v makedonskem tradicionalnem obrednem petju, Zemljevidi, Slovar manj znanih besed in dialektizmov v besedilih pesmi, Registri, Ilustracije (ponazoritve).

V prvem poglavju je obdelanih 181 pesmi kot najprezentativnejših notnih in besedilnih primerov s ciljem določanja glasbenih posebnosti, značilnih za posamezne kraje v Makedoniji (ki so podrobno pojasnjeni v prvem delu). Med njimi je dr. Veličkovska melograf kar 159 pesmi.

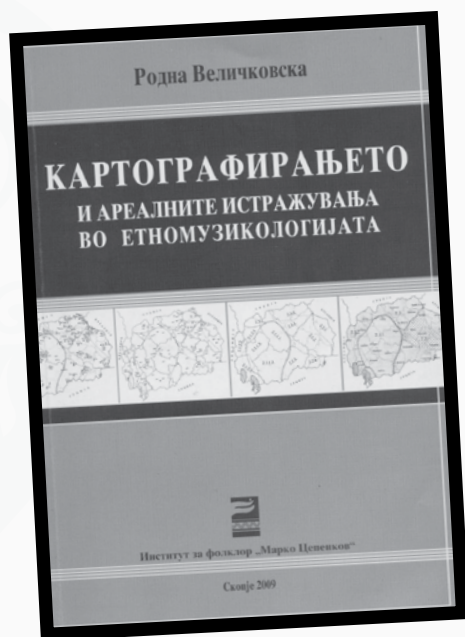
V drugem poglavju so priloženi štirje zemljevidi, in sicer zemljevid ozemeljske razprostranjenosti v makedonskem tradicionalnem petju (zahodni, jugovzhodni in severni glasbeni

dialekt), zemljevid ozemeljske razprostranjenosti glasbenih dialektov po regijah in regionalnih skupinah (skopsko-veleški, prilepsko-bitolski, kičevsko-poreški, gornopološki, rekanško-debarski, ohridsko-prespanski, maleševsko-pijaneški, štipsko-strumiški, tikveško-mariovski, dojransko-gevgeliski, severno-pološko selski, skopsko-črnogorski, kumanovsko-kratovski, ovče-polski in kotorlaški), zemljevid ozemeljske razprostranjenosti glasbenodialektnih skupin z raziskovalnimi točkami (skupaj 119) ter zemljevid ozemeljske razprostranjenosti glasbenih dialektov po žanrih.

Po slovarju manj znanih besed in dialektizmov v besedilih pesmi, prikazanih po abecednem zaporedju, sledijo registri, ki zajemajo register začetnega verza (naslovi pesmi), register pesmi po žanrih, register magnetofonskih trakov in kaset, register po krajih, register po regijah, register pevcev; register snemalcev, register dešifrantov in register melografov.

Besedilo dopolnjuje dvaindvajset fotografij, pod katerimi so navedeni podatki o dogodku, kraju in letu nastanka.

2 Kartografiranje in arealna raziskovanja v etnomuzikologiji /Kartografiranje i arealnite istraživanja vo etnomuzikologijata/

Delo (2009) obsega 211 strani in je prva tovrstna knjiga na področju Republike Makedonije.

Dr. Rodna Veličkovska pojasnjuje pomen kartografiranja kot »učinkovitega načina sistemiziranja in sublimiranja terenskega glasbenega gradiva«, s pomočjo katerega »je moč izluščiti najzačilnejša lokalna glasbena obeležja in zakonitosti« (str. 9). Glavni cilj knjige je (s pomočjo kartografskega zapisovanja pojavov s področja glasbene folklorne v Makedoniji) poudariti specifične glasbenih dialektov v ljudskem petju s posebnim poudarkom na obrednem petju.

Prvi del (str. 13–69) vsebuje poglavja Kartografiranje in arealna raziskovanja v etnomuzikologiji, Kartografiranje kot metoda za označevanje glasbenodialektne meje v makedonskem tradicionalnem ljudskem petju (obredno petje), Tipološka sistematizacija in arealno raziskovanje v etnomuzikologiji, Sklep, Summary, Bibliografija.

V prvem poglavju je poudarjena pomembnost kartografiranja (in sicer takega kot je v rabi predvsem v lingvistiki pri proučevanju razprostranjenosti jezikovnih pojavov) za raziskovanje konkretnega prostorskega areala. V nadaljevanju je poudarjena potreba opraviti sistematsko kartografiranje področja glasbene folklorne na ozemlju Republike Makedonije, s pomočjo katerega bo mogoče ugotoviti meje ozemeljske razprostranjenosti tradicionalnih makedonskih ljudskih pevskih oblik. Kot primere etnomuzikologov, ki jim je uspelo postaviti merske enote kartografiranja, dr. Veličkovska navaja med tujimi Kvitko, Pašina, Elatova, Možejka, Goševskega, Zavljinjuka, Efimenkovo, Savanjeva, Kacarova, Kaufmana in Stoina, med srbskimi etnomuzikologi, ki so se ukvarjali z regionalnim proučevanjem, pa Dragoslava Devića, Dimitrija Golemovića, Sanjo Radinović, Miro Zakić, Jeleno Jovanović, Danko Lajić-Mihajlović, Nice Fracile in Olivero Vasić.

V drugem poglavju je pojasnjena metodologija zbiranja glasbenega gradiva med terenskimi raziskovanji raziskovalcev Instituta Marko Cepenkov v Skopju. Poudarek je na tem, da – v odnosu do kartografiranja in ne glede na obsežno glasbenofolklorno gradivo, zbrano na terenu – na prvi pogled ni pomembnejših rezultatov, ki bi lahko vodili k unificiranju metodologije arealnega raziskovanja. Zato je dr. Veličkovska po podrobnem proučevanju in z naslombo na temeljno razmejevanje treh glavnih glasbenih dialektov s trinajstimi poddialektnimi tipi izdelala zemljevide, na katerih je (s pomočjo numeracije in črk) označila ozemeljsko razprostranjenost glasbenih dialektov v ženskem obrednem petju, področja razprostranjenosti po ritmičnih in melodijskih tipih, meddialektna področja ritmičnih in melodijskih tipov, enoglasne in večglasne tipe. Ob tem navaja, da je kartografiranje mogoče uporabiti tudi kot metodo za proučevanje že izginulih oblik v makedonskem tradicionalnem petju.

Pred sklepom in bibliografijo je govor še o tipološki sistematizaciji in arealnem raziskovanju v etnomuzikologiji s posebnim poudarkom na makedonskem tradicionalnem obrednem petju. S pomočjo etnomuzikološke analize je opravljen ustrezen odbir relevantnih označb pri kartografiranju obrednih pevskih oblik z ugotavljanjem »strukturnih modelov«. Pri analizi pesmi avtorica izloči tri glavne skupine ritmičnih tipov in tri skupine melodijskih tipov, ki izstopajo po svoji samostojnosti. Pri proučevanju ritmičnih tipov je posvečena posebna pozornost cenzuriranim oblikam in neenako zastopanim ritmičnim obrazcem, ki se naprej delijo na podskupine. Melodijski tipi so

razmejeni glede na zvočni model napevov, ki pa so sami določeni glede na svojo melodijsko strukturo (ugotovljeno predvsem po tonski organiziranosti pesmi).

Drugi del (str. 71–211) sestavljajo štiri poglavja: Napevi in poetska besedila v makedonskem tradicionalnem ljudskem obrednem petju, Zemljevidi, Slovar manj znanih besed in dialektizmov v besedilih pesmi in Registri.

V prilogi je zastopanih 181 pesmi. Priloženih je osem zemljevidov: zemljevid ozemeljske razprostranjenosti glasbenih dialektov v makedonskem tradicionalnem petju, zemljevid ozemeljske razprostranjenosti glasbenodialektnih skupin, zemljevid ozemeljske razprostranjenosti glasbeno-dialektnih skupin po raziskanih točkah, zemljevid ozemeljske razprostranjenosti glasbenih dialektov po žanrih, zemljevid s področji razprostranjenosti ritmičnih tipov, zemljevid s področji razprostranjenosti melodijskih tipov, zemljevid meddialektnih področij razprostranjenosti ritmičnih in melodijskih tipov, zemljevid enoglasnih in dvoglasnih tipov. Slovarju manj znanih besed in dialektizmov v besedilih pesmi sledijo register začetnih verzov (naslovi pesmi), register pesmi po žanrih, register magnetofonskih trakov in kaset, register po mestih, register po regijah, register pevcev, register snemalcev, register dešifrantov in register melografov, s čemer je zaokrožena druga knjiga.

3 Makedonsko tradicionalno petje – hrestomatija z melopoetsko analizo /Makedonsko tradicionalno narodno peenje – hrestomatija so melopoetska analiza/

Tretja knjiga (2012) šteje 197 strani. Prvi del (str. 11–72) poleg predgovora vsebuje še poglavja Koledarske obredne pesmi, Pesmi iz življenjskega cikla, »Orovodne« pesmi (pete v oru oz. kolu), Lirske pesmi, Struktura in oblike makedonskih ljudskih

pesmi. Kot prvi dve tudi to knjigo končajo sklep, povzetek v angleščini in bibliografija.

Predgovor vsebuje glavne usmeritve, na katerih temelji knjiga. V prvem poglavju so zajete koledarske obredne pesmi pri Makedoncih, od zimskega do poletnega obrednega koledarsko-prazničnega sistema. V zimskem koledarskem obredno-prazničnem sistemu so izluščene in podrobno predstavljene »varvaruške« (povezane s praznikom Varvare, tj. sv. Barbare, 19. stoletje), božične in vodičarske obredne pesmi, medtem ko so v pomladno-poletnem koledarju zastopani »lazarski«, velikonočni in »đurđevdanski« (jurjevski) obredi in pesmi. V okvirih žanrskih skupin so napevi navedeni po ozemeljskem načelu.

Drugo poglavje zajema pesmi iz človekovega življenjskega cikla. V njem je poudarek na žanrih, povezanih z rojstvom otroka in prvimi leti njegovega življenja (uspavanke, izštevance), svatbeno petje in žalostinke.

Tretje poglavje zajema »orovodne« pesmi. Ob številnih primerih so nakazane etape zgodovinskega razvoja tega žanra. Nanje je v nadaljevanju navezano četrto poglavje kot pojasnilo makedonskih lirskih pesmi – od lahkih kolednih napevov pa vse do bolj zahtevnih žanrov.

Najobsežnejše je peto poglavje, v katerem dr. Veličkovska na podlagi prejšnjih raziskovanj predstavi analitične komentarje, zasnovane na tipoloških temeljih. Vodilo pri raziskovanju je bila analiza oblikovanja značilnih pevskih tipov, ki so nekakšni »modeli« za nastajanje sorodnih pesmi s splošno strukturo verzov. Pri analizi melopoetskih tipov vsakega izmed žanrov so v ospredje postavljene značilne vrste verzov, ritmičnih in melodijskih tipov, melodijski stereotipi, napevi – »formule« vrisanja in ornamentov. Posamezne pevske tipe avtorica določi v odvisnosti od vrst verzov v pesmih in ritmičnih shem njihovih melodijskih linij.

Drugi del (str. 73–197) sestavljata dve poglavji: Napevi in poetska besedila v makedonskem tradicionalnem ljudskem obrednem petju (159 pesmi) in Registri.

S to knjigo je avtorica zaokrožila kompleks nalog, postavljenih ob raziskovanjih za doktorsko disertacijo, s posebnim poudarkom na »zgodovinski dinamiki razvoja glasbenofolklorne tradicije, kakor tudi zbiranju in proučevanju ljudske vokalne glasbe prek žanrske predstavitve sistema makedonske glasbene folklorne z njenimi glasbenodialektnimi posebnostmi«.

Sklep

V povzetku upravičeno lahko rečemo, da vse tri knjige (2008, 2009 in 2012) dr. Rodne Veličkovske pomenijo izjemno dragocen prispevek k makedonski etnomuzikološki znanosti, kar jih postavlja na pomemben položaj v etnomuzikološki litera-

turi nasploh. Široka in izvirna zasnova in izjemno poznavanje snovi omogočata avtorici uspešno transformacijo in aplikacijo njenih dosedanjih znanstvenih spoznanj prostorskih in časovnih podatkov o ozemeljski razširjenosti govorov in glasbenih dialektov pri pojasnjevanju in definiranju glasbenih značilnosti makedonskega tradicionalnega ljudskega obrednega petja za vsako regijo posebej kot tudi določanje meje vsakega glasbenega folklornega področja. Vse tri knjige so aktualne in vredne pozornosti ne le etnomuzikologov, temveč tudi muzikologov, glasbenih pedagogov, študentov, jezikoslovcev, dialektologov, etnologov, folkloristov in vseh drugih, ki jih zanimajo učenje, spremljanje, analiziranje in razvoj etnomuzikologije.

Literatura

1. Peco, Asim (1985). Pregled srpskohrvatskih dijalekata, Naučna knjiga, Beograd.
2. Veličkovska, Rodna (2008). Mužičkite dijalekti vo makedonskoto tradicionalno narodno peenje-obredno peenje, Institut za folklor »Marko Cepenkov«, Makedonsko narodno tvoreštvo, Narodni pesni, kn. 17, Skopje.
3. Veličkovska, Rodna (2009). Kartografiranje i arealnite istražuvanja vo etno-muzikologijata, Institut za folklor »Marko Cepenkov«, Makedonsko narodno tvoreštvo, Narodni pesni, kn. 18, Skopje.
4. Veličkovska, Rodna (2012). Makedonsko tradicionalno narodno peenje – Hrestomatija so melopoetska analiza, Maska, Skopje.
5. Vidoevski, Božidar (1997). Dijalektite na makedonskiot jazik (denešnata sostojba i istoriski razvoj), Etnologija na Makedoncite, MANU, Skopje, str. 26.